süürid, Samson v. Himmelstierna biograafia (Allg. D. B.) ja mõned artiklid ajakirjades »Inl.« ja »B. M.«.

A. v. Tobien, Die livländ. Ritterschaft (1925); eluloolised teated B. Hollanderilt. *P. T.*

BODECKER (Botticher) **Johann,** Riia raehärra 1597—1627. Teda peetakse, kuigi mitte täie kindlusega, n. n. Bodeckeri kroonika autoriks. See kroonika käsitleb Liivimaa ja Riia sündmusi 1593—1638 ja on oma lõpposas nähtavasti teise autori jätkatud.

Recke-Napiersky I; Bodeckers Chronik, bearb. v. J. G. L. Napiersky (1890). *H. Kr.*

BODISCO, Eduard v., sünd. 29. IV 1863 Kasari mõisas Läänemaal, õppinud Tartu ülikoolis õigusteadust ja rahvamajandust aa. 1881—87, oli 1894—1917 Eesti kubermangu maamaksu komisjoni sekretär, peale selle mitmes teises Balti-Saksa seltskondl. asutuses ja ettevõttes tegev; a. 1917 oli B. Eesti kub. toitlusameti liige, Saksa okupatsiooni ajal Saksa A. O. K. valitsemis-nõukogu liige; 1919. a. alates on B. »Estl. Güter-Kredit Verein'i« ja 1922. a. peale Eesti võõrandatud mõisade omanikkude seltsi esimees. — A. 1902 avaldas B. uurimuse »Der Bauerlandverkauf in Estland u. Materialien zur Agrarstatistik Estlands«, milles ta maamaksu-komisjoni ja »Estl. Güter-Kredit Verein'i« andmete põhjal kirjeldab talumaade päriseks ostmise protsessi Eesti kub. Töö I osas käsitleb autor talumaade müügi agraar-politiliste eelduste arengut, müügi põhjusi ja üldist käiku, kuna II osa esitab agraarstatistilisi materjale Eesti kub. maaomandus-olude kohta XX a. s. lävel. Harusini (vt.) töö kõrval moodustab B. kapitaalne teos tähtsaima allika Põhja-Eesti maaolude tundmaõppimiseks XIX a. s. II poolel. Peale selle on B.-lt ilmunud »Die Estl. Bauerverordnung von 1856 u. die die Bauerverordn. ergänz. Gesetze u. Verordn.« (1904, mitteametlik väljaanne).

Isiklikult saadud teated; »*Album Estonorum*« (1888) ja selle täiendused. *P. T.*

BOECLER, Johan Wolfgang, sünd. Erfurtis XVII a. s. keskel; B.-i vanemate usk on teadmata, ise aga oli ta jesuiitide kasvandik, vahetades usku üldse vajaduse järele. Vist a. 1669 tuli B. Eestimaale ja ordineeriti 8. IX 1669 peale usu vahetamist Kullamaa praosti H. Goesekeni (vt.) abiliseks; pea nais ta oma seeniori tütre. A. 1670 sai ta Riia Jakobi kirikuõpetajana iseseisva koha, kolis aga sealt samal a. Lihulasse õpetajaks, kust ta a. 1672 vabatahtlikult lahkus, võimalik, et pääseda oodatavast karistusest ilma konsistooriumi loata B.-i algatusel Riias 1670 trükitud usumäratseja V. Weigeli raamatu »Rechter Christ« eest. Veetes mõned nädalad Saksamaal (Altonas) usumäratsejate seas sõitis ta veel samal 1672. a. Vilnasse (sinna veidi hiljemini ka oma perekonna üle viies), kus ta uuesti katoliku usku astus ja jesuiitide kolleegiumi professoriks sai. Oma halva iseloomu tõttu ei püsinud B. Vilnas, ja kahetsust simuleerides sai ta 1674 loa Eestimaale tagasi tulla, kus ta peale Tallinna toomkirikus katolitsismist lahtiütlemist pääsis Kuusalu abi- ja veidi hiljemini pärisõpetajaks. Usaldust võites sai B. 1679 peale äia surma koguni konsistooriumi assessoriks; selles ametis olles andiski ta oma tööna välja J. Forselius'e (vt.) kirjutatud »Der einfältigen Ehsten abergläubische Gebräuche, Weisen und Gewohnheiten«, lugejaid uskuma pannes, nagu oleks ta ise need ained rahvasuust üles kirjutanud. Mitmed ebakõlblised teod, m. s. abielulised sekeldused, tegid B.-ile siiski pinna jalge all tuliseks, nii et ta 6. I 1689 Kuusalust sohinaisega välismaale põgenes. Kölnis astus ta uuesti katoliku usku, sai sealse pühade apostlite kiriku kanoonikuks, kuid oli 1697 sunnitud sellestki ametist loobuma. B.-i viimsete aastate tegevuse kohta puuduvad teated; a. 1717 näib ta Kölnis surnud olevat. — Kölnis viibides avaldas B. veel rea peamiselt saksakeelseid, katolitsismi ülistavaid raamatuid. Muult alalt oleks veel nimetada tema samuti Kölnis ilmunud teos »Mitternächtige Seltsamkeiten bey curiöser Beschreibung derer in denen äussersten mitternächtigen Oertern wohnenden Lappen u. Finnen« (1691).

Gadebusch, L. B. I, 8. 80; Nord. Misc. XXVII, 187; Recke-Napiersky I; E. Ü. S-i alb. I; V. Reiman, Kivid ja killud I (1907); Paucker, Geistl., 114. *M. J. E.*

BOISMANN, Heinrich, tuntud väesalkade juht ja juhtumusteotsija XVI a. s. II poolel, Tallinna raehärra Heinrich B.-i poeg, oli esiti välismaal sõjateenistuses, tuli siis juulis 1560 tagasi Tallinna, kus ta endale korraliku ratsasalga moodustas. A. 1561 astus ta sellega esiti rootsi teenistusse ja sai Klaus Kursseli (vt.) all rittmeistriks. 1570 võttis ta osa Kursseli mässust rootslaste vastu, pääsis aga hiljemini rootsi karistusest ja asus herts. Magnuse (vt.) teenistusse. Tallinna esimese piiramise ajal Magnuse poolt (aa. 1570/71) püüdis ta oma sugulasi ja kaaskodanikke hertsogi poole üle meelitada, mis temal siiski ei õnnestunud. Hertsogi pooldajana võttis ta osa mitmesugustest sõjakäikudest. Ta hukkus 9. IX 1577 Võnnus, kui Magnus Ivan Julma viha alla oli sattunud: ühes kindluse garnisoniga ja põgenejatega laskis B. enda õhku, et vältida õudset piinasurma piiravate venelaste poolt.